

Urbán Péter

A Leteremtés könyve

Egyszer volt, hol nem volt, volt egyszer a barátságos Olvasó. Foglalkozásához híven leült kényelmes foteljébe a kandalló elé, és a vidáman pattogó tűz fénye mellett olvasni kezdett egy regényt. Nem volt igazán jó, de nem volt csapnivaló sem ez a mű, amolyan középszerű irománynak mondhatjuk. (Talán ezért nem is nyomtatták ki több, mint potom kilencvenhatezer példányban.)

Egy napon a regény jóképű aranyifjúként ábrázolt főszereplője, Armand éppen lábát lógatta a nem túl részletesen megírt patakocska partján, és kényelmesen horgászott, amikor megjelent a falucska túl alaposan és szerepéhez mérten feleslegesen jellemzett tanítója. Az öreg mester – akit mindenki Phillibert úrnak szólított – leült a fiatal mellé, aki a történet szerint egykor tanítványa volt, és az átlagosan, kissé egyhangúan a kék ég felé fordította arcát.

– Ma is a Bibliát tanulmányoztam.

A főhős nem válaszolt, az úszó enyhén megmozdult, talán kapás lesz. A tanító folytatta:

– Úgy emlékszem, tegnap is a Bibliát tanulmányoztam.

Az úszó egyre gyanúsabban mocorgott, a felületesen megírt hullámok nem indokolták imbolygását. Phillibert úr hirtelen megragadta a meglepett Armand karját:

– Mintha örökkön-örökké csak a Bibliát tanulmányoznám! – az idős, de mintha sosem öregedő férfi feldúltan nézett a fiatal és jóképű főszereplő arcába. A horgászbot úszója abbahagyta a körözést, a hal nyilván elillant.

– Nahát – nyugtázta Armand. – Eddig ez sosem okozott gondot önnek – húzta fel szépen íveltnek ábrázolt szemöldökét. A tanító mintha oda sem figyelne:

– Vajon a sorsunk a sajátunk, vagy előre meg van írva? Döntünk valami felől, vagy helyettünk dönt egy láthatatlan akarat? – A mellékszereplő kérdéseire Armand nem válaszolt. Ekkor a patak mentén futó, hangulatosnak megfogalmazott ösvényen megjelent a pap. Joviális öregúrnak írta le a szerző, ősz hajú, kissé közhelyes figurának. Mosolyogva csatlakozott a földúlt tanítóhoz és a meghatározhatatlan foglalkozású főhőshöz.

– Be kell vallanom, kételyeim vannak. Talán nem is létezik az Író... – dűnnyögte maga elé Phillibert úr. Kroll úr, a plébános haragosan ráncolta össze a szemöldökét:

– Már megint ezekkel az istentagadó...

De a tanító közbevágtott:

– Nem! Most nem! Eddigi vitáink csupán felületes és kedélyes szószátyárkodások voltak. De hogy minket megírt-e egy mindenható Író, vagy sem, arról igazán nincs pontos értesülésünk!

A pap ugyan továbbra is felháborodottan, de mégis furcsálkodva nézett a nálánál valamivel fiatalabb tanítóra.

– Ilyesmit eddig sosem állított. Pedig...

– Mintha mindig ugyanazt tennénk, igaz? – vágott közbe Armand. Phillibert úr köveket hajigált a patakba, de nem keletkeztek gyűrűk a vízben, ami egyiküknek sem tűnt fel.

– Jó, de hogyan lettünk, ha nincs Író? – fonta keresztbe karjait Kroll úr.

A két másik összenézett, Armand a fejét vakargatta.

– Nyilván csak úgy lettünk.

– Ha van Író, akkor mutasson belőle valamit! – bökte ki a tanító.

A pap megint dühös lett.

– Csak úgy lettünk? A semmiből? Semmiből nem lesz semmi. És mit mutathatnék a Teremtőből, ha egyszer nem anyagi természetű?

– A teremtett világban pedig igenis minden anyagból van. Akkor pedig az Író valamely részét igenis látnunk kellene! De nincs semmi nyoma! Csak betűk vannak, és lapok, meg valami nyelvtan...

– Maga csodát akar! Mutakozzon meg az Alkotó, akkor hisz benne! Micsoda kicsinyes gondolat!

Most a tanítón volt a sor, hogy dühöngjön.

– Igenis, hol az író? Nincs sehhol a könyvben! Állítom, hogy nem is létezik!

Armand meglepve tapasztalta, hogy műveltnek kitalált barátai a szokásos vitájukhoz képest most sokkal durvábban szidalmazták egymást. Nemsokára dühödten elváltak, ám a főhősben is különféle kétségek ébredtek. Hamarosan észre kellett vennie, hogy Phillibert úrnak, a tanítónak újdonsült gondolatai a regény többi szereplője között is terjedni kezdtek.

Hamarosan a szomszédos, csupán nevével és postakocsi-állomásával ábrázolt városkában titkos szabadgondolkodó társaság alakult. A Szerzőtagadó Szekta (Szesze) tagjai nem hittek többé abban, hogy a regényt megalkották, és a könyv anyagát kezdték imádni. Különleges titkos ceremóniákkal dicsőítették a (szerintük) mindenható betűket. (Főleg a ‚P’-t és a ‚Q’-t tartották nagy becsben. Mivel a regényben ezek a városlakók alig szerepeltek, így az olvasó előtt is csak árnyképük jelent meg. Talán ezért is nem várhatunk többet tőlük).

Armand kisvárosában is sorra alakultak a különféle rendek (Íróban Kétkelkedők Társulata, Tolimádó Szabadgondolkodók és egyebek), így előbb-utóbb meg kellett jelennie a Szent Cinkvizíciónak is. A cinkvizítorok nem túrték a nyomdafestéket nem tűrő gondolatokat, és aki nem hitt az Író létezésében, azt kisatírozták a lapokról. Ám a kétkelkedést megszüntetni nem lehetett.

Egy bűnözőnek megírt gátlástalan mellékfigura újraértelmezte önmagát, és Nagy Tanítóként terjeszteni kezdte a szereplő-egyenlőség tanát. Eszerint nincsenek fő-, mellék- és epizód szereplők, hanem mindenki egyformán fontos. Ideológiája alátámasztására életre-halálra üldözni kezdte Armandot, a többi főszereplőt, sőt a fontosabb mellékszereplőket is. A regény határozottan kaotikussá vált.

A láthatáron kevésbé részletesen, de azért kivehetően égtek a falvak, az utakat ellepték a menekülő regényszereplők. Egyes helyeken poézis-eretnekek, máshol ellenfeleik, az epika-hívők összeégett betűi heverték a lapszéleken. A vallásosak vezetője Kroll atya lett, aki bevezette a létező legjobb regény tanítását. Az írótagadók azonban ekkorra már fölénybe kerültek. Több szekta is kikiáltotta a tintavég közeledtét. A Nagy Tanító kiterjesztette tanításait, az Író tagadása mellett azt is hirdette, hogy a betűk egy véletlen folytán sodródtak egymás mellé a legelső nyomdában, így jött létre a végleges szöveg...

A barátságos Olvasó a kandalló előtt ülve felháborodottan csapta be a könyvet:

– Na tessék! Beszélnek mindenható Íróról, ilyen meg olyan szereplőkről, valami nagy nyomdáról, a tintavégről, a létező legjobb regényről! Viszont az olvasóról már megint nem szóltak egy szót sem!

Azzal a könyvet egy meggondolatlan és könnyed csuklómozdulattal a vidáman pattogó tűzbe vetette.

És lőn világosság.